

Grammatikkens førerbevis

Kategori	godkendt d.	☺
1. Nutids-r	<input type="text"/>	
2. Hans/sin	<input type="text"/>	
3. Flertal eller lang tillægsform	<input type="text"/>	
4. Nogen/nogle	<input type="text"/>	
5. Sammensatte ord	<input type="text"/>	
6. Stumt d	<input type="text"/>	
7. Og/at	<input type="text"/>	
8. Ad/af	<input type="text"/>	
9. Ind- eller in-	<input type="text"/>	
10. Ligge/lægge	<input type="text"/>	
11. Tegnsætning	<input type="text"/>	

Nutids-r

I en række udsagnsord kan man komme i tvivl om den rigtige endelse. Det gælder ord, der ender på -re i navnemåde. Man kan ikke høre det, så man kan for en sikkerheds skyld lave "spiseprøven": Hvis du i en sætning indsætter nutidsformen af ordet "spise" i stedet for ordet på -rer vil du ikke være i tvivl om endelsen.

Indsæt navnemåde eller nutid i sætningerne:

høre/hører	Hvis du	godt efter, har du mulighed
	for at	den svage lyd.
tørre/tørrer	Først	du dit hår
	derefter kan du	gulvet.
føre/fører	Vi bad piccolinen	kunden til
	den udgang, der	ud til Algade.
klare/klarer	Alt det, som du kan	
		jeg kun med besvær.
Spekulere/spekulerer	"Du skal ikke	så meget."
	"Jeg	ikke på det mere."
telegrafere/	Faderen ville	hjem.
telegraferer	Det er sjældent, jeg	til nogen.

Grammatik 7. klasse

Fortsæt selv med at skrive sætninger med disse ord. Du skal lave sætninger både med ordet i navnemåde og i nutid.

dressere

reklamere

mure

levere

formulere

parkere

signalere

reparere

tømre

lære

interessere

møblere

lakere

styre

skære

Hans/sin

Man kan ofte komme i tvivl om, hvornår man skal anvende de personlige stedord (hans, hendes, dens, dets) og hvornår man skal anvende ejestedordene (sin, sine, sit).

Hovedreglen er, at ejestedordene anvendes, når der henvises til sætningens grundled.

De personlige stedord bruges, når der henvises til andre led end grundledet.

Det er nemt at udrydde fejlen ved en enkelt analyse.

I flertal bruges *deres*.

Eksempler:

Peter tog sin hat og gik.

x

(Peter tog sin egen hat)

Jens tog hans hat og gik.

x

(Jens tog en anden persons hat.)

Tina lapper sin cykel.

x

(Tina lapper sin egen cykel)

Tina lapper hendes cykel.

x

(Tina lapper en anden persons cykel)

Anna og Tom slår deres græsplæne.

x x

(Anna og Tom slår måske deres egen græsplæne, men vi kan ikke se det af sætningen. Det kunne være Oles og Lines græsplæne.)

Jan bad Ole ringe til sin mor.

x

Grammatik 7. klasse

(Hvis mor er der tale om? Det kan man faktisk ikke se af)

Jan bad Ole ringe til hans mor.

x

(Nu ved vi, at Ole skal ringe til Oles mor)

Bente så Maja kysse sin mand.

x

(Hvis mand er det, der bliver kysset?)

Anja fandt Dennis i sin seng

x

(I hvis seng lå Dennis?)

Øvelse:

1.	Nete tog hendes cykel
Netes cykel?	—	En andens cykel?	—
2.	Nicolai trykkede på hans ringeklokke.
Nicolais ringeklokke?	—	En andens ringeklokke?	—
3.	Line nærlæste sin opgave.
Lines opgave?	—	En andens opgave?	—
4.	Vi så Sannie gå tur med hendes hund.
Sannies hund?	—	En andens hund?	—
5.	Jeg traf skolelederen på sit kontor.
Skolelederens kontor?	—	En andens kontor?	—
6.	Ellen pudser sin cykel hver søndag.
Ellens cykel?	—	En andens cykel?	—
7.	Malene bad Kenneth ringe til sin mor.
Malenes mor?	—	Kenneths mor?	—
8.	Allan så drengen banke hans lillebror.
Allans lillebror?	—	Drengens lillebror?	—

Grammatik 7. klasse

9.	Hans viste drengen hans frimærker.
Hans' frimærker? _	Drengens frimærker? _
10.	Ole bad Kaj flytte hans cykel.
Oles cykel? _	Kajs cykel? _
11.	Kunne Sofie flytte hendes bøger?
Sofies bøger? _	En andens bøger? _
12.	Ville Julie overse hendes fødselsdag.
Julies fødselsdag? _	En andens fødselsdag? _
13.	Kunne Trine oversætte sine opgaver.
Trines opgaver? _	En andens opgaver? _
14.	Julian overså hans overstregning.
Julians overstregning? _	En andens overstregning? _
15.	Helle så Ella bade hendes hamster.
Ella hamster? _	En andens hamster? _

Flertal eller lang tillægsform

I ord, der både findes som navneord og tillægsord, kommer man let til at forveksle navneordets endelse i flertal bestemt "-ene" med tillægsordenes lange tillægsform "-ende".

Sæt den rette endelse på i følgende eksempler (-ene eller -ende)

1. Hun kom løb_____ til skole.
2. De skramlede med stol_____, da de satte sig.
3. Hans skulle deltage i løb_____ i weekenden.
4. Det er ikke altid, hun er ude at se til hest_____.
5. De fortalte ryst_____ om deres uheld.
6. Hans og Hansine kom hvisk_____ ind i biografen.
7. Læreren kom træk_____ med sin uartige datter.
8. De kunne ikke finde bold_____ i frikvarteret.
9. Dag_____ går hurtigt, når man har sommerferie.
10. Hun tændte lys_____ i adventskransen.
11. Børnene havde sat sig til rette i stol_____ foran fjernsynet.
12. Inspektøren kom spring_____ for at fortælle, at klassen havde fri i sidste time.
13. Hun havde en lys_____ kjole på.
14. Hesten klarede spring_____ uden fejl.
15. Skakspillerne snakkede om træk_____ efter spillet.
16. Tegn_____ på skiltet var utydelige.

Nogen/nogle

Da det for det meste er umuligt at høre forskel på udtalen af de to ord, må man undersøge forskellen på ordenes betydning.

Nogen betyder mindst én eller flere (nogen som helst)

Nogle betyder flere end én.

Eksempler:

"Har vi købt nogen aviser?" (= nogen overhovedet, en enkelt måske)

"Har vi købt nogle aviser?" (= et par forskellige)

Du skal altså overveje, hvilket antal, du arbejder med.

I nogle tilfælde er begge udtryk altså en mulighed, men så kan de have hver deres betydning.

Øvelse:

Indsæt *nogen* eller *nogle* i sætningerne.

1. "Kunne du ikke tage _____ æbler med?"
2. "Jeg så ikke _____ på vejen."
3. Hun ventede, mens _____ af ungerne løb en tur.
4. Han kunne ikke se _____ af blomsterne.
5. "Jeg har _____ musikbøger, men ikke den der".
6. _____ må jo have set ham.
7. De er _____ søde møgunger.
8. "Mon der er _____ hjemme?"
9. "Vi kender ikke _____ af dem."
10. Der er ikke _____ i huset.

Grammatik 7. klasse

11. Han var her for _____ år siden.
12. _____ mennesker er altid sørgmodige.
13. Hun fortæller aldrig _____ noget.
14. Jeg nægter at skrive _____ seddel.
15. Gad vide, om der går _____ gode film.
16. Er der _____, der vil vaske op?
17. Jeg har ikke _____ porrer.
18. Vil du have _____ radiser?
19. _____ mener noget, og andre mener noget andet.
20. "Der er _____, der vil tale med dig i mobilen."